

به نام خداوند جان و خرد

● طنز در ادبیات ایران ● لطیفه های عبید زاکانی ●

سرشناسه:
 عنوان قراردادی:
 عنوان و نام پدیدآور:
 مشخصات نشر:
 مشخصات ظاهری:
 شابک:
 وضعیت فهرست نویسی:
 یادداشت:
 یادداشت:
 عنوان دیگر:
 موضوع:
 شناسه افزوده:
 شناسه افزوده:
 رده بندی کنگره:
 رده بندی دیویی:
 شماره کتابشناسی ملی:

عید زاکانی، عیدالله - ۷۷۲ ق.
 لطائف، برگزیده
 سگی نماد / انتخاب و بازنویسی مجید شفیعی؛ تصویرسازی سعید رزاقی.
 تهران: مهاجر، ۱۳۸۶
 ۸۰ ص.: مصور (رنگی)
 ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۶-۱۷-۴۷
 فیبا
 بالای عنوان: ملنر در ادبیات ایران: لطیفه‌های عید زاکانی.
 این کتاب برگزیده‌ای از کتب «لطائف» عید زاکانی است.
 ملنر در ادبیات ایران: لطیفه‌های عید زاکانی.
 لطیفه‌های فارسی - قرن ۸ ق.
 شفیعی، مجید، ۱۳۵۰-
 رزاقی، سعید، تصویرگر
 PIR۵۵۳۹/۱۹ ۱۳۸۶
 ۸۷۷/۳۲
 ۱۱۲۰۶۵۶

سگی نماد

www.ketab.ir

- انتخاب و بازنویسی: مجید شفیعی
- تصویرسازی: سعید رزاقی
- مدیر هنری: فریبا بندی
- مدیر فنی: هوشنگ آشتیانی
- یونیفورم جلد: محسن خره‌غانی
- آماده‌سازی برای چاپ: دفتر طراحان شاهرگرافیک
- نوبت چاپ: چهارم ۱۴۰۲ تیراز: ۲۰۰ نسخه
- لیتوگرافی: گدبان چاپ از: گدبان
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۶-۱۷-۴۷
- نشانی: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخر رازی - بن بست نیک پور - پلاک ۷
- تلفن: ۶۶۴۱۰۰۳۶-۶۶۹۵۲۳۰۰

سایت انتشارات مهاجر Mohajerpub.ir

فهرست:

- ۶ اگر پرده برافتد
 ۸ گوشت را آزاد کن
 ۱۰ مضایقه
 ۱۲ خواب آگفته
 ۱۴ دشمنان ناشناس
 ۱۵ این چه باعد؟
 ۱۶ زنبور عسل
 ۱۷ گریز از سنگ
 ۱۸ روباه گزیدگی
 ۱۹ مگر نمی بینی؟
 ۱۹ بالا منقین
 ۲۱ افسار اسب
 ۲۲ مکتول خدم
 ۲۳ من نفر ستاره ام
 ۲۴ از بیرون
 ۲۵ چه خواهی؟
 ۲۶ صورت نیکو
 ۲۸ گور دراز
 ۲۹ لگ لگ ها
 ۳۰ زهر عسل
 ۳۲ اکتبا داری؟
 ۳۴ چشم درد
 ۳۶ حکایت ماهیان
 ۳۸ مدح بادنجان
 ۴۰ خوراک قلبه، جایی مرو
 ۴۱ گر سنگی
 ۴۲ گرفتاری
 ۴۳ تعزیت
 ۴۴ نردبان فروشی
 ۴۵ کفش طلعت
 ۴۶ چرا پیاز بر کندي؟
 ۴۷ به همین می خندم
 ۵۱ سگی نیاند
 ۵۲ مرده کهنه
 ۵۳ دوستی نسیم
 ۵۴ لباس قاطر
 ۵۶ علاج درد
 ۵۸ خواسته پر درد سر
 ۵۹ دلالان
 ۶۰ کباب، خانه ما
 ۶۱ چه کردی
 ۶۲ با تو چه ها کنند؟
 ۶۳ چشم درد می کند
 ۶۴ فنا شده
 ۶۶ خیال سرد
 ۶۷ سرکه هفت ساله
 ۶۸ سنگ تازی
 ۷۰ دشمنی
 ۷۱ دست خالی، احیقان
 ۷۲ پنج انگشت
 ۷۴ زحمت فراوان، فراموشی
 ۷۵ بلا و وبا و علاء
 ۷۶ تبر قیمتی
 ۷۸ شیطان در بهشت
 ۷۹ خست خام
 ۸۰ خدا، رحمت

خواجه نظام الدین عبیدالله زاکانی قزوینی معروف به عبید زاکانی از شاعران و نویسندگان و طنزپردازان معروف و بزرگ ایران در قرن هشتم هجری می باشد. نام شخصی او عبیدالله و نام هنری یا تخلص شعری او عبید بوده است. به گفته حمدالله مستوفی همشهری او، عبید از خاندان زاکانیان است. زاکانیان تیره ای از اعراب هستند که به قزوین مهاجرت کردند. اینها اعرابی بودند که در قرن دوم هجری به این منطقه کوچانده شدند تا قزوین رونق بگیرد. او مقدمات علوم را در قزوین فرا گرفت و برای تکمیل آن به شیراز رفت. حافظ شیرازی و سلمان ساوجی هم عصر او بودند. در گذشت او را بین سالهای ۷۶۸ تا ۷۷۲ هجری در اصفهان یا بغداد نوشته اند. حتی محل دفن او نیز مشخص نیست.^۱ احتمالاً او را در ماهان کرمان به خاک سپرده اند.

شهرت عبید به اشعار و نوشته های طنز او و به ویژه طنز سیاسی است. در زمانه ای که او می زیست ایران در هرج و مرج به سر می برد و وضع و وضع کشور در هم ریخته بود. او با زبان طنز به انتقاد از وضع و اخلاق بد زمانه خویش می پرداخت.

او بزرگترین لطیفه پرداز چیره دست و ممتاز ادبیات فارسی است. عبید با زبان طنز بیزاری خود را از دغل بازی و حيله گری و فریبکاری عده ای که خود را زاهد و نیک کردار و پاک نامیده اند نشان داده است. از خصوصیات طنز عبید می توان به:

- ۱ نکته سنجی و شناخت کمبودها و یافتن نشانه های خنده دار و متضاد زندگی انسانها.
- ۲ نوآوری در بیان مطالب با بیانی شیرین و تأثیرگذار.
- ۳ ایجاز در بیان یعنی با کمترین کلمات بیشترین مقصود را رساندن و دوری از درازگویی و آرایشهای لفظی.

۴) او در انواع شعر مثل غزل و قصیده و مثنوی و رباعی و ترکیب بند و قطعه استاد بود. اما مهم ترین و تأثیرگذارترین کارهای عبید همانا لطیفه سرایی و طنزپردازی او می باشد.

مثنوی موش و گربه او یکی از آثار مهم و شاخص طنز در ادب کهن ایران می باشد. از دیگر آثار او می توان به:

- ۱) کلیات و اشعار جدی
- ۲) مثنوی عشاق نامه
- ۳) کتاب نوادر الامثال
- ۴) کتاب اخلاق الاشراف
- ۵) ریش نامه
- ۶) صد نامه
- ۷) فالنامه بروج
- ۸) مثنوی سنگ تراش
- ۹) رساله تعریفات
- ۱۰) رساله دلگشا

عبید در آثار طنزش پرده از فساد جامعه برداشته و با شلاق طنز ذرائل اخلاقی مردمان روزگار خود را به باد سخت ترین انتقادهای می گیرد آثار عبید چون درّی درخشان بر تارک ادب کهن ایران می درخشند.

